సాహితీస్రవంతి

సీరియల్

'విషవలయం'

శ్రీ బోసుబాబు

* * *

'ఓ అబ్బాయిగారు!'

'ఏ అమ్మాయిగారు...'

'మీకు డబ్బు దేనుగారూ!'

'తప్పదియ్య. ఆదునందలనే చెప్పి పూసు పన్నావా? ఎనిమిది వందలదైనా చెబుతానను నన్నాను...

'అబ్బో ఇ రటి చిత్రకళకి ఎనిమిది వందలివ్వాలట. అక్కడికదే ఎక్కువ... అసలు ముందు నా చిత్రాలు ఏం బాగా లేవు...' అని పెదవి విరచింది సుశీల.

'ఓరోరి, ఇవా లెక్కలు. మరి ముందే చెప్పలేదే. తిరిగి ఎటికెళ్ళాపోదును...'

'ఆగు. ఆగు. పాపం ఇ-కా నయం మా నాడి చూసే ఇవ్వరినీ గుండెలు తీయిసాను. అందుకే దీనివాలా దాచాను.'

'మరైతే నా కిచ్చిన వాగ్దానం!?'

'కాంతెక్కింది'

'అయితే వాళ్ళేదిగి వెళ్ళి పోతాను...' అంటూ కారు డోరు తెరవబోయాను.

'వినోద్' అని చేయి పట్టుకుంది.

'మరి'

'అంత లొందర దేనికి. సరదాగా కూడా నీతో వరసమాడకూడదు. దాబా ఇదే కొంపు వస్తుంది ఆడాళ్ళలాగు. ఇలా అయితే కష్టాలు కొట్టాలి.'

కోపం రాదులే చెప్పు నిజంగా నీ చిత్రాలు అందంగా లేవా?

'ఎంతో చక్కగావున్నాయ్ వినోద్! అంటూ నీ అంత చక్కగా...' అని నా కళ్ళల్లో సూటిగా చూస్తూ వెక్కిరించింది.

'లేదా. నీవంటే ఎత్తేసేయ...సారీ... అభిమానం లేకపోతే నేనా చిత్రాలను అంత చక్కగా వ్రాయగల నంటావు. నా మనసును ఆడుగు అన్నీ చెబుతుంది...'

'ఓ మనసా! వినోద్ మనసా! ఈ సులేఖ చిత్రాలు ఎందుకని అంత చక్కగా వేశాను మా వినోద్ చెప్పు.' అని ప్రశ్నించి సమాధాన నివ్వింది. అన్నుకు వెంటనే ఇలా అన్నాను:

'లేదా! ఓ సులేఖా! ఇదునూ! లేఖ వినోద్‌లు ఒక్కటే. ఇద్దరి మనసులకు భేదం లేదు. ఒకరిలో ఒకరు అంతినమైపోయారు... కవిసం పెంచరిగానె నా...అందుకే అంత చక్కగా నీ చిత్రాలు వ్రాశారు. తెలిసిందా...?'

'పో. వినోద్ నీకింతతెలియనవి నే నెన్నడూ అనుకో లేదు.'

'నీకు నాకు తయ్యడేనికి?'

'దేనికో, నీకే తెలియాలి. పోవోగాని, ఈవేళ కూడా దూరాలు. నువ్వూనాకు...' అని అంటంటితో వాక్యాన్ని ఆపింది.

'ఎన్నడూ అదే పాటా'

'అవును. నా హృదయంలో సదా అదే పాట...'

'ఎంతకాలం లేఖా...' ఈసారి నవ్వరాం తగింది. నా మాటలు వినబడుతుంటే ఇలా అంది.

'వినోద్! నీకు ఏ అమ్మాయి భార్యగా వస్తుందోగాని ఎంతో సుఖపడుతుంది...'

'కవి పెడేకాపే నా మనసు.'

'అవును. నీకు నాకు తెలుసు నీమనసు.'

ఈ మాటకు నేను తిరిగి ఏమీ చెప్పలేకపోయాను. అమ్మాయిలు మధ్యలో ముగ్ధత్వం ప్రదర్శించిన తర్వాత మనసు ఏంచెప్పాలో అర్థం కాదు. అలా స్వర లోనే సహరిస్తూ వుంటాయి. ఆ మూడ్‌లోకి లేకపోతే మహాపాపం. అలా చెప్పినతర్వాత పసుకున్నామా ఇగోనూ. తన్యదియ్య ధార్యా భరంపధ్య ఇ రటి అనురాగమాంటే ఎంత బాధ్యతను. ఉహూ. అత్తగారిమీద. అడబుడుచుమీద. రోడు కోడలుమీద బాడీలెవ్వడంలోకి నరిపోతుంది ధార్యాజీవితం. అధీనుపరిలో చిలాపా వచ్చిన రం ఇవన్నీ ఎన్ని పెట్టు ... పెట్టే 'నాకార్య' అని పేర్కొన్నా ఉపయోగపడుతుంది. కాస్త ముతక మనిషైతే నాలుగు పుచ్చుకుంటాడు. ఇకేంటు. ఉన్నపాటికి తిండిపెట్టేసి కావాలు చేసుకోక తీవరమా అంటు...అయితే నాకు దేనికిలే ఈ గొడవలన్నీ. నాకేం. పిల్లాడా నింపారమా అనుకోడాంటే...

కాను వేగం హెచ్చింది. రోడు చెప్పు తీ తిన్నగా చూస్తూ స్పీడు చేస్తున్నాను. సులేఖ వైపు ఏదేవది చూస్తూ ఆ చేతంలో పిట్టూడుకొంటు... 'వినోద్ ఎంతసేపు... త్వరగా మెదాం...'

'ఏదా వెడుతున్నాముగదా...' అన్నాను. కాదు వేగం మరింత హెచ్చింది.

ఎక్కడికో మా ప్రయాణం...!? ఎప్పటికో తిరుగు ప్రయాణం?

* * *

10

కాలచక్రం తిరిగింది... అపుడు కాలచక్రమే తిరిగింది. మధ్య పూర్వాహ్నంలో. సుడి గుండాలతో. సంకెళ్ళ మధ్యవున్న చక్రం ఇది. కాదురకం... జనకాలు ప్రగతి రథం. పారదుపుచున్నారన్నా నేను అంగీకరించను, ని లోకంలో కర్తృత్వ సుఖం. కర్తృ మనసుల కరి కార్యకలాపాలు నిరాటంకంగా కొనసాగిపోతున్నాయి అనుకోర్స్ అనుకో నేనూ ఒకడినే కావచ్చు...కానీ నా కర్తృత్వం లో పరిధి మాత్రం లేకుండా మనో అవనెలలు దుంచుకు పోతాయి.

ఈ అరిష్టు విరోధ జీవితంలో మార్పు వచ్చింద ఏ సమాజంమారి దన్నమాట. అతని జీవితం మరింత కలుషితమై పోయిందంటే సమాజం దుర్వరమై మరి ఏ దుర్వంద భూత మవుతున్నదన్నమాట... ఈ మాటలు అర్థం అతనికి అంటే ఈ అర్థాన్ని ఎరోటికి తెలియక పోవచ్చునాక, కాని అతని నడత, మాట, నేడు-నీలో మార్పు ఇవే తెలియచేస్తాయి. సమూహంలో మార్పును. ఈ సమాజం మారినంత వరకు నాకు అన్నమ్యలు. తమ్ముస్నేహపు భూమి, తప్పదు.

మూడు నెల క్రిందట కూటిపోనం ప్రాకులలో 'వేశ్య' అని పిలువబడు తున్న 'సమటి ఇ-టికి వెళ్ళాను. ప్రేమకళ తన్యాత సంగతి ఆర్ మోస్ట్ దెవ్' అని ఎంచింది నా మనసుకి. అందుకే తాలేదు. నాలుగు కిబుల్లు వేసి రెండు రూపాయిలుచేతిలో పెట్టి తన్యాపచ్చాను.

మరో నెల తర్వాత ఎవ 'చెలిలే నిన్నాను రమణి దప్పుపోయింది. మా చిత్కూనాడా లేకపోతే బజాను తుక్కుని ఈన్ను బండిలో వేసినట్లు కాస్కొరేషన్ వాసు తీసికెళ్ళి తగలేశారట.

దేనినో నా అమ్మకోవచ్చుగాని, కరాన్ని అమ్ముకుంటే మాత్రం చివరకు వచ్చేది తుక్కు దాపేరు తెలుసుకోవాలంటే రుజుణ్ కాదోలు ఉదాహరణ ... అయితే వసుశ్యామల ఇన్నాది సరుకంతా ఏమయ్యేటు...!?

'హారీ! వీకెయగాడు సిలుమ్తున్నారండీ!'... అని దాన్ను దొన్ను చెప్పారు.

'ఎందుకు?'

'ఏమోహార్...'

'పరేలే...' అని లేచి మేడక్కి దిగివెళ్ళాను. వీకెయగాడు నమస్కరించి ఆహ్వానించారు...

'వినోద్‌గారు, మీరు ఇక్కడ వుండడం వల్ల మా కెలో అడ్డగా వుంద డీ..... మిమ్మల్ని మా ఇంట్లో ఒకరుగా భావిస్తాము.'

'దానికేముంటిలెండి, ఒక పొమగేకాదు ఒకే ఇ-ట్లో కదా వుండొంది. మనిషికి మనిషి ఆమాత్రం ఆదరాలేకపోతే ఎలాచెప్పండి...'

'పరేనండి, ఒక్క మాట. ఇప్పుడు ఉద్యోగం పద్యోగం గొడవ కాదు. మా కుటుంబ ప్రతిష్ఠకి భంగం వచ్చిందండి నేను నలుగురిలో తలయెత్తుకుని తిరగలేని పరిస్థితి"

ఈ మాట వినగానే నాకు మతిపోయింది. మళ్ళీ యీ గొడవేమిటా అనుకున్నాను.

'పిల్లిడుగాదు. గాబరా పడకండి. సంగతేమిటో చెప్పండి. నేను చేయగలిగితేమైనా వుంటే తప్పకుండా...' అని అంటున్నా. నా మాటలు పూర్తి కా వ్వకుండానే ఆయన నాలుగు పాలాలు నా చేతిలో పెట్టి 'చూడండి' అన్నాడు.

ఆ పాలాల్లో అమ్మాయి అబ్బాయి జత పోజులున్నాయి. అబ్బాయి తెలుసు. పరే ఇక అమ్మాయి వీకెయగారి ద్వితీయ పుత్రిక.

'ఉహూ.....అర్థమయిందిలెండి, ఇంతకు అమ్మాయి ఏమి చేస్తోంది.'

'ఏమంటుంటండి. బ్రహ్మముండ. ఏమన్నా చూస్తూంటుంది, నాలుగు రోజుల్నుంచీ అన్నం నీళ్ళు ముట్టడ లేదు'

'కారణం...?'

'ఆ అప్రాయపు వెధవ. తుంటరి మోసగాడు.'

'అవునులెండి. నాకు తెలుస్తోనేవుంది... పూర్తి సమాధానం కనుక్కుని సాయ త్రం లోపుగా చెబుతాను.'

'థాంక్యూ. మీ దయ... కాదు మాకు దండే పరిమిని రిపోర్టు వాకి అంతు కనుక్కుంటూను...అంతేగా అయితే కోడ్డుకిరుగ్గాను.'

'అంతకన్న దేనికిలెండి. అయితా ఇదు మంటి వ్యవహారాలు రచ్చకెక్కడం మీలాంటి పెద్దలకు తగినపని కాదు. నేనే ముందు చేసి నా పరే. ఈ ఫొటోలు నేను తీసుకు వెళ్ళాచ్చా?'

'పరేకెళ్ళండి పరవాలేదు. మీవగరున్నా ఒకటే నాగ్గున్నా ఒకటే...'

'అయితే నేను పుంటాను అంటూ లేచి నమస్కరించి ఇసుకను వెళ్ళిపోయాను.

....

'సురేష్!'

'హలో వినోద్! ఎన్నాళ్ళకు రీ.....

అన్న మనసు కలుసుకు పాలారోజు లైందకు వంటాను.

'ఏదీ నన్ను కలుసుకోవ్ర అవసరం నీకేమి ఉంటుంది. ఎమ్ ఎ. దక్షుపుస్తాపు కదూ! అందులోను కలవారిపిల్ల. అబ్బదంగా పెరిగావు. ఎలావున్నా ఏం చేసినా కాదనే దెవరు?'

'భలేవాడోయ్ పిచ్చవాడివి. నీవున్నాపన్న భరోసా నాకులేంటానా?

దిగ్ తెలుస్తోనేవుంటిగా... ఇదివరేగాని అర్జంటు పిరో ఓ విషయం మాట్లాడాలి, మా రూముకు వస్తావు'

'ఏమిటది?'

'ఎలా ఇక్కడ మాట్లాడడం దాగోదే ... ముందు మనుదేదు.'

'అయితే పద'...

రూమ్ దూ చేరుకుంటు అగింది. ఇద్దరం నా రూముకి వెళ్ళాము. కాఫీ సేవనం ముగిసిన తర్వాత సంభాషణ...

'సురేష్! నీవు పెళ్ళి చేసుకో వాలన్న పనూవాలం కలుగుతోంది?'

'లేదే' కించిత్తు ఆశ్చర్యంతోనే సమాధానం చెప్పాను.

'అబ్బదం చెప్పను. నేను విక్కచిగానే అడుగుతున్నాను' 'నీకు వినోద్! నాకా తలంపులేదు. వివాహమంటేనాబలా,మాపుడు, సంప్రదింపులు, కట్నాలు రాసుకలు, హుదా విసి.

'మరి ఈ తతంగమంతా పుంటుందని నీకు తెలుసుకదూ!'

'ఇ...'

'ఇ కాదోయ్ చెప్పు'

'అవును ఎందుకు తెలియదు. అది సరే ఇప్పుడు నా పెళ్ళి విషయంచేస్తూన్నాడు. అని సూటిగా ప్రశ్నించాడు.

నేనీ విషయాన్ని ఎందుకని లేకపోతేనో మొ తుమీద అతగాడికి అర్థంకాలేదన్న సంగతి నాకు తెలుసు ఇ లాంటి లేనుకుని తేజుబోవుస్తు పొబోలుకిని చూసింది 'ఏం టు అని ప్రశ్నించాను.

వెంటనే తడబడ... 'ఇ నీ కెక్కడిది,' అంటూ నా చేతిలోవున్న ఫొటోలు లిసుకొన టోయాడు.

'నాకెక్కడిదో తర్వాత చెబుతాను. ఈ ఫొటోల సంగతేంటిఅలసుకుతున్నాను...'

సురేష్ తలవంచాడు. సమాధానంలేదు.

'మిస్టర్! నీవు దమపు కోదానికి వచ్చింది ఇ-నుకే నన్నామాట. ఇన్నాళ్ళ నించివెంగ దెబుతున్న దమపు ఇపుడిన్నుమాట. కాదు? చెప్పు. మహాపరిపూరాలు. బీరులు. ఫొటోలు ఇవేనా!!'

'లేదు వినోద్'

'ఏ దులేవిది. ప్రత్యక్షంగా కనబడు తోంటే...'

'పొరపాటయి పోయింది.'

'కుదరదు. పొరపాటుకు అర్థమేమిటోమ్ చెప్పు తెలుసు కుంటాను. పెళ్ళికి తేదీమో కట్నాలు కానుకలు కావాలి...కాకి.తేనేమో చెప్పు కావాలా? ఇంత సంకుచిత మనస్తత్వం వుంటే ఇ రాగుండే దేయిబోయు పరే అవన్నీ నాకు దేనికి గాని. యింతకు ఈ అమ్మాయి ఎవరు!!

'మా కాలేజిలో దమపు తోంది. పేరు వాసంతి. నీకమగారి కూతురు!

'ఓహో...పుస్ అడన్ తెలుసున్న మాట. అయితే వాళ్ళ యిలు...!

'అదొక్కటే నాకు తెలియంది'

'అయితే — ఆ అమ్మాయి నిన్ను లా చేసిందా' ఏమో తెలియదు'

'ఏమ్‌పూర ఏమిటి నువు చెప్పేది...'

దు రేష్ సమాధానం చెప్పకుండా తల మంచాడు

'పోనీనీవే ఆ అమ్మాయిని ప్రేమి దానా మళ్ళీ సమాధానం లేదు.

ఇదిగో అబ్బాయ్ ఈ వినోద్ దక్కాయిక్కాలు ఉన్నాయిలు ... చెబుతున్నాను, చెవులుపండి మరి నిజం కక్కిస్తాను. అయితా మిమ్మల్ని అని లాభమేముంటిలే. తప్పదియ్య. రం రోజుల్లో ఏ అమ్మాయి నిచూచి నా అబ్బాయి ఎటువంటి బాధ్యాన్ని లక్షిస్తారో, డ్యాడో, ఇంకనీరో కప్ప మరెకరెనా పవే మీరా అంటుంది. ఈ నువు సత్యంతోపే వాసు పుస్తాడు కాబట్టి నా దోటి, నీ దోటి నూటి రాయిస్కు కర్చుకోబడి ప్రోపోక్ అ పుతాడు. స్నేహం చేసుంతవరకు బాగానే వుంటుంది. పెదవాళ్ళకు తెలిసి పెళ్ళి విషయ వచ్చినపుడు పీకి పట్టుకుంటుంది. అప్పుడిక దర్శకుడవ్వేస్తు అప్పి పోస్తులు, చేపలు, కాప్లు, హోదా-ఇవి. మరి ఇదన్నీ గ్రహించ గలిగితే నీ అమ్మాయి మరే అబ్బాయి జోలికి పోదు. ఇ తను నేను చెప్పినదాంట్లో మీకు వర్తించేది ఏదైనా అని ప్రశ్న... అంటేనాకు ఇబ్బందిగు ... ఇప్పుడు ఆ అమ్మాయి నిన్నువివాహంచేసుకోడానికిస్థి పడిందనుకో. ఎంగీకరిస్తావా?

'ఆ విషయాన్ని మా తలి దండ్రులకు తెలియజేయాలి...'

'మరి లా చేసేముందు కూడా మీ పెద్ద వాళ్ళకు తెలియజేశారా?

సురేష్ నుండి సమాధానం రాలేదు.

'అబ్బాయ్ ఇదు ఏను. పిచ్చిపిచ్చి వేషాలు మరు దగిం సాగవు. అమ్మాయిని అబ్బాయిని లా చేసుకోవడంకేవ కాలేజీలకు వెళ్ళేది. అందుకే దమపులిలా తగలబడు తున్నాయి. ఈ మాటలన్నీ అనవసరం. వాసంతిని ఒప్పిస్తాను. ఆ అమ్మాయి మెడలో పిస్తుపుండా తాళి కట్టడంలేదు...తెలుసా?

'వినోద్! నన్ను లొందర పెట్టకు. నా దాన అర్థం చేసుకో. నేను కూడా ఆలోచించుకో దానికి కొంచెం టైమ్ ఇవ్వు?

'నాయనా, ఇది ప్రశ్నమాకాదు... ఏదో టైమ్ లాగులు పురిపిస్తున్నావు... నేను చెప్పినట్టు చేయకపోయావో అందరువచ్చి నీ పదవు, మీ నాన్నపదవు బజారుకెక్కిస్తాను..... లేక అలవ్వాలాచెప్పి అయినా నిన్ను కాలేజికాంచి డిబార్ చేయిస్తాను...తెలిసిందా!'... ఇలా అని మళ్ళీ నేనే తగ్గాను. బ్రదరాడు మరీ బెదిరిపోతే వ్యవహారం చెడుతుంటేమోనని.

'వినోద్! ఇ తను నన్ను ఏం చేయమంటావు చెప్పు?'

'ముందే చెప్పానుగా... వాసంతిని పెళ్ళి చేసుకో.

'ఒకవేళ పెళ్ళాడకపోతే అనుకో... మా నాన్న నాకు ఆస్తిగిస్తే ఇవ్వను పొమ్మంటేగా'

'నీ ఆస్తి ఎక్కడికి పోదుబాబు... అయినా ఒక్కమాట. ఇ రోటి ప్రేమికులు, మరి నీకు అమ్మాయి కావాలా ఆస్తికావాలా!'

'రెండూ కావాలి.'

'పటవ నీవు నాకంటె పుటికుడివిలా వున్నావే చూశా వాసంతికి నమూనా సా స్తిలేదు ..ముందే తెలుసున్నాను ఈమాట. దమపుకుంది ... ఇకపోతే అందద దాల

(మిగతా 4 వ పేజీలో)

"చరమరాత్రి"లోని కథానికా చమత్కృతి

రచన: శ్రీ భూషణం

ఒక్కొక్క కళాత్మంలో కొందరు మహా మేధావులు జన్మించి సాహిత్యానికి వన్నె తెస్తూనే చేశారు. ఆ జాబితాకి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తూ టారు. కారణ మనంలో ఈ పరిణామాన్ని చూ స్తూనే ఉన్నాం. అటువంటి మహా మేధావుల్లో శ్రీ శ్రీ ఒకరు. నిర్భయంగా చెప్పుకోవచ్చు. అటు పద్యంలోనూ, ఇటు గద్యంలోనూ ఆయనకు ఒక విశిష్టస్థానం. పద్యంలో ఏవిధంగా నాన్నయగారుతో సుకవి అయ్యాడయాన్ని పుట్టింది నవ్య కవిత్వానికి ప్రాణప్రతిష్ఠ వహించారో గద్యంలో కూడా అంతేనని నిరూపించడానికి ఆయన దమపు రాత్రి కథల సంపుటి వెలువడింది.

ఇందు నున్న కథలన్నీ కలిసి ఏదయినా ఈ ఎయిమూనా, ఏదయినంతగా నెరవేరిన పదయినా ఏమార్థ ప్రమాణాలు వెయగు కథానిక ఎలా ఉండు దని ఎవరైనా అడిగితే ఏమాత్రం సకయి దమపుడా శ్రీ శ్రీ "దమపు రాత్రి"ని చూడమని చెప్పవచ్చును.కథానికా ప్రక్రియ శ్రీ శ్రీ చేతిలో ఎలా కాసిన మనుంది. నేటి కాలపు ప్రత్యేకతలన్నీ తీర్చగల వదనం దమపు రాత్రి కథల్లో నిబిడీకృతమై ఉంది.

ఇందులో అనుగ ఏమి చెప్పేరో ఎలా చెప్పేరో కూడా చూడాలి. ఎందుకనంటే ఏ చెప్పేరన్నది పదవిపట్టి ఎలా చెప్పేరన్నది మాత్రమే చూసే మనాన్ని పదిలిపెట్టి దమపుత్కారాన్ని చూసినట్టి ఉంటుంది.

ఏ కావ్యవిధానికి కరదుగానీ చెప్పే మనసు చేసే దమపుత్కారం రెండూ కలిసి ప్రధానత కటబెట్టాయాగానీ, ఒక్కొక్క దమపుత్కారం మా తమ కావ్యానికి కథకి ఉన్నత్వాన్ని ప్రధానత లేదు. వస్తువులేదు నగిషీలేదు, నిలువలేని వస్తువుమీద ఎంత నగిషీ ఉన్నప్పటికీ ఖరీదు కుదరదు. కలరాలం నిలవదు. అంటిక కావ్యాన్నిగానీ కథనాన్నీ శాస్త్రీక దృష్టిలేనిదా పరిశీలిస్తే రెండింటికి తగిన ప్రాధాన్యత ఇవ్వ తీరాలి.

దమపు రాత్రి కథలో శ్రీ శ్రీ ప్రేమించే కార్మికులుగానీ కర్షకులుగానీ, పీడితులుగానీ, తాడితులుగానీ, వారి జీవిత చిత్రణలుగానీ లేవు. కొనసిటిలాగ పాత్ర మధ్య తరగతి గుమస్తా బ్రతుక్కి చెందినవిగానీ ఆ పద్ధతు గు వర్ణనవిధానాలు. "హేమంతం" అన్న కథానికలో ఇదివరకే చెప్పినట్లు వ్రస్తావనలో చెప్పిన దిజ్ఞాపికను కనిపించినట్టుకి అందులో ఆమె హత్యం గురించి మాట్లాడి దుని నీ మనసానీ చీవాట్లు పెట్టుతుంటాగానీ దరిద్రులకు ప్రతీకగా నిలవకపు, అయినప్పటికీ ఇందులో జీవిత సత్యాలు కొల్లలు.

"దమపు రాత్రి" కథలో '/+/=/' అని దాని అర్థం చెబుతాడు 'దాసు/ కాదు మంచి/ చెడ. దాసు/ బ్రతుకు మనిషి/ దేవుడు అంతా ఒక పె' అంటాడు. తదుపరి దీన్ని "దమపు రహస్యం" అన్న రెమో దానికి వివరంగా వివరించాడు. సంపుటంలోని ప్రతి కథలోనూ మరువలేని జీవితసిద్ధాంతమేదో నిర్వచించాడు.

దమపు రాత్రి మొత్తం కథల్లో కొనేటిరావు పాత్ర ప్రత్యేకమైనది. ఇది మధ్య తరగతి జనం బ్రతుకుని అలోడనలని వ్యక్తం చేస్తుంది. కొనేటిరావు జీవితాన్ని మూడు భాగాల క్రింద విభజిస్తే బాగుంటుంది.

మొదటిది "కొనేటి దినం."

ఇందులో కొనేటిరావు పడుకు చేసే పని, ఎదే బాధ పడిందాడు. దీన్ని ఒక ప్రత్యేకమైన వాక్యంవిధానంతో నడిపిస్తాడు. కొనేటిరావు ఆఫీసుకు వెళ్ళడం గురించి చెబుతూ,

'గుమస్తా కొనేటి హైస్కూలు వదలొంచు గంటలు కొడుతున్నాడు. ఆఫీసు చేర గుమస్తా గోరం రొందర ధోరణం ముందుకొనె చుట్టు దిగిందుకొని బట్ట సవరించుకొని,పాతగ్లాసు కొని. ఆఫీసు కాగితాల అమరులు వింటూ"ఆఫీసుకు బయల్దేరాడు చెప్పి అతని పొట్టికాళ్ళ నడకనీ అందులో కర్తల్ని ఒక్క మాటలో చెబుతాడు.

"ఆసలే హృస్వాకారం. ఆపిపి అరమైలు దూరం. కొనేటి కాళ్ల కొ టు ఉన్నాయి. మూడాన్ని కదుస్తున్నాయి," అంటాడు.

ఇలా ప్రాయాలంటే దమపుంటేగ ఎంతో పెత్తనం సంపాదిస్తగానీ సాధ్యపడదు. గంగా లాంటివ్రత సంత దానాన్ని గాలాలో ఇమిడ్చం. గాలాలోకాన్నూడా సరి వడని ధారాల్తో గంగాలాలు నింపడం అతనికే చెల్లింది. అలానే "కొనేటి రాత్రి"ని గురించి చెబుతూ మధ్యతరగతి జనం కడుపున్న కలలూ వాటిక్కురిగిన అ ఉం కాయా ఇహ దాన కళ్యంతో చిత్రించే హాస్యాన్ని పుట్టిస్తాడు.

మూడవది కొనేటి జన్మ.

మామూలుగా జరిగే కొన్ని పరవాను సన్నివేశాన్ని కొనేటిరావు పుట్టిన దినానికి సంబంధించి గా అన్వయిస్తాడు.

"తెల్లవారుజామున మనమూలం మరణ ముదగా ప్రకటించింది. అప్పుడ్డనుకోవ్వ వసంతకాలం. కాదువల్ల మామిడికాయ చిగురడం ఆ గుమస్తా మనసు కొన్ని కోట్ల కోకిలలు మందకు ప్రాణ్య గా పరిగడం జరిగింది. తిరుపతివారి లేడియోలో ఎవరో సుప్రసిద్ధ సోదరుడు మంగళ వాద్యాలు మోగి చాడు."

ఇవేవీ కొనేటిరావుకి తెలియకపోయిన లాంటివాటన్నీ క్రమంగా జరిగినవి చెబుతాడు. ఇ రవరకూ కొనేటి కథ ఇ పోన్నాయికి సన్నివేశాన్నా- చివరికిలు ముగింపుదోసే యిదు పేరిన కళ్ళకు తప్పనిసరిగా ఆలోచనలేక రదయిత దృక్పథాన్ని తెలుపుకు జేస్తాయి.

'ఏ కారణంవల కొనేటిరావు తన సంతై అయిదో పుట్టినరోజు నాడు ఇ-ట్లోనూ వీధిలోనూ ఎడతో సంబరపడ వ్రంచిం అతని పిల్లల చొక్కాలూ,లాగులూ అతుకులుపెట్టుకొనడానికి కారణ మేమిటో దాక్షిణ్యం లేని ఏ దుర్వాసి కారణంవల్ల గొడవలూ తలెత్తుతాయో దాలా టుం జుట్టు దు కొంచు బిడ్డలు పాపి-చేసుకోక. ఉన్న జుట్టూ తెల్లబడి పోయింది.? అతని చెబుతూ తదనంతరం యాయుకకి అర్థం లేదనేదం ఎ.చుపేశా?

ఈ సన్నివేశాన్ని నన్నాయగారు కదిలించి వేస్తారు ఈ కదిలించడమే కథయోగానీ కాస్త మొక్కుగానీ గొప్పతనాన్ని తెలియజేసే గీటు రాయి.

"దొన్నా" కథలో మామూలు పాపులర్ అట్టుడికిపు ఎప్పు ఎప్పుడ్డాల్లో పుట్టిస్తారు.

"నలుగురితో దావు ఎళ్ళితో సమాధానం నలుగురితో పెళ్ళి దావుతో ఎ.చాడు."

ఇది దమపు నాకే ఎన్నియు కలుగుతుంది. ఇన్నాళ్ళూ అనుకుంటున్న అర్థానికి భిన్నంగా కనిపించి, తిరిగి ఆలోచిస్తే సాక్షాత్కరం అని పిస్తుంది.

సాధారణంగా జరిగే సన్నివేశాలు మంచి హాస్యాన్ని ఎలా పండిస్తాయో "ఒనే కుత్వాలు అందులో" అన్నకథలో చూపిస్తాడు. ఒకేం ద్రుని వందే మాతరం గీతాన్ని తీసుకుంటూ పాన్నాల గదిలోని సంగీతంతో చేర్చి.

"నోట్లో సీసపు రోసుగొని పుక్కిలించుకు ముక్కులోని కెళ్ళాయి. కిక్కిరి చిక్కిర్తి పోయాడు. సుజలాం. సుఫలాం. మలయజ శీతలాంగానే ఇన్నాయి అటూ "వందేమాతరం పాడ ' అ.టాడు. వీపు తోముకు దగ్గర కొచ్చేసరికి విచిత్రంగా చెబుతాడు.

"వీపు కి నన్నువట్టింది తోముకున్నాడు కనిపించాయి గ్రంథంగారోలోపాతేలోనూ వినిపించేవి. రేడియోలేని రోజుల్లో రెండో చేతిరోరాసాను. వీపు అందకుండా ఉంది రాస్తూ పాడతాడు.

"మీర జాలగంతా నన్యాసత
వీపుగోక గలదా!"

అప్పుడోలేసంతవద్యాస్తుంది. సాధారణంగా దస్కీళ్ళన్నానం చేస్తున్నప్పుడు సంగీత వస్తుంది. అటువంటి సాధారణ సన్నివేశం నుండి అసాధారణ ప్రమోదం సాధించడం గొప్ప శిల్పశక్తి ఇతరులకు సాధ్యంకాదు.

తెలుగు వచనంలో వేగాన్ని ఎలా పెంచాలి వచ్చో "ఒక్కుల" కథ ప్రారంభాన్ని పరిశీలిస్తే బోధపడుతుంది.

'ఒక్కుల, ఒకరు. ఓ కలు, నిన్న రాత్రి నేనుకన్నకల. మొగాన్ను కలలు మాత్ర మే కలంటాడు. అవాస్తవ కలల్నీ పిల్లల్నీ. కవల పిల్లల్నీ కనగలను. ఇది ప్రారంభం. ఇది విషయం.

ఈ వచనాన్ని తాపీగా చదవలేం. ఏదానం విశ్వాలని ఇహవ్యక్తిని కొంతవేగాన్ని పారించవచ్చుగానీ, సహజవేగం ఇందులో గోచరిస్తుంది.

ఇలా ఈ వచనంలో గొప్పగా చెప్పే వాళ్ళూలు. అనేకమ్యాలూ అనేకంతన్నాయి రసజ్ఞులు కోట్లాదుగా లభిస్తాయి. ఆధునిక తెలుగు కథాక్షేత్రాన్ని సుసంపన్నంచేసే తెలుగుదాన అపురూప కవి కోదండరామయ్య కవిపుంగవుడే నిరూ ది చూపుతాడు.

ఇది అనేకమంది కథకులూ, "అల్పజీవి నంటి మహోత్కృష్ట నవలలూ వరవడిగా వ్రాస్తున్నారు. నవ్యంలోనూ, గద్యంలోనూ సహజ ప్రతిభగల దాన్ను అనుసరించి, తెలుగు సంగతులో నవ్యశాస్త్రవిదులు. అందుకే అనుకు ఒక కావ్యానికి లభించేస్థిక ప్రాప్తా "నవ్య కవిత్వానికి ఈనాడు ఇంకేమా కంత టికి ఆత్మస్థానం తెలుగునాడు," అనగలిగేను.

చివరలేని మొదలు

శ్రీ 'అజీజ్'

కృష్ణవేణి ఉత్తరం యీ సారి నన్ను కదిలించింది.

"— ఇదుగు తెగ గాలి వట పైంది. కలలోనైనా ఉహా దలేక పోయాను యిలా జరుగుతుందని: ఈ జీవితం నావల్ల కాదు బాబా యిక: ప్రతీ పరిచిపోవాలనుకుంటాను. కాని అంతకంటె కష్టిపడు దుఃఖమే ఎదురౌతుంది. ఏంచేదనుకు ఎలా బ్రతకను?"

కృష్ణవేణి మాటలు నా మనసును అల్లకలోలం చేశాయి. చోటూదువలనైనా ఆమెలో కొంతమార్పు వస్తుందనే ఉద్దేశంతో కృష్ణవేణిని పిలవాలను కున్నాను. కాని కృష్ణవేణి మాటలు దుపును మోసుగల హృదయం కాదు నాది. అయినా చెల్లి బంధంతో, నాచేత ఉత్తరం వ్రాయించుంది.

"— నీ ఉత్తరం చేరింది. దానికి సమాధానంగా నేను నీకు ఏ వ్రాయగలను? కనీసం...ఏం వ్రాసినా అది నీకు దుఃఖాన్ని కలుగజేస్తుంది. నా బలహీనతను క్షమించు. నువ్వెక్కడికి రాగలిగితే బయలుదేరు. వస్తానని నమ్ముతూ—"

* * *

రోజులు గడిచాయి.

కృష్ణవేణి విజయంగానే వచ్చింది. సరుపు బార్డర్ తెల్పిరి, చేరోకి సవరించుకున్నట్టున్న జడ్డ, చేతిలో ఎండు మిట్టాయిలు. మువరితనాన్ని కొని తెచ్చిపెట్టుకున్నట్టుగా పు.ది.కృష్ణవేణి.

"బాగున్నావా బాబా-?"

"ఏ చెప్పను కృష్ణవేణీ! నా సమాధానం కూడా ఆమెను దుర్భర పరిస్థితిని కలుగజేస్తుందేమోనని భయపడ్తాను. ఎంతో ప్రయత్నంమీద సమాధానం యివ్వగలిగాను. పిదాలుమన నమ్మి తెలుపెటుకు టూ.

కృష్ణవేణి మరేం మాట్లాడలేదు.

మనిషికి గంపెడాశలు వుంటాయని కృష్ణవేణి కనుచెప్పాయి కాని భగవంతుడు అలాటి అమాయకుడికి ఎలాంటి కష్టాన్ని కలిగించాడు-? ఎన్ని బాధ లిచ్చాడు-?

ఒకరోజు నేనే అన్నాను - "నాకు చాలా విచారంగా వుంది కృష్ణా! నువ్వులా అయిపోతావని నే నూహించలేకపోయాను."

కృష్ణవేణి నవ్వింది.

'ఏమ్మిటికి - కొంతవరకు కారణంగా మిగిలిన వాడిని నేను-"

అమె లిక్కిపడింది.

పోని బాబా: ఇప్పుడు అన్నీ ఎందుకు అంటింటిని లోపలి కెళ్ళకూ!

* * *

కృష్ణవేణి ఆలోచిస్తూ వుంది.

మొదట నా ప్రశ్నకు సమాధానం కోసం ఆ ప్రశ్నాడేమో ననుకున్నాను. కాని నేనను ఎన్నడానికి వ్యతిరేకంగా అమె కండ్లు కన్నీళ్ళను కార్చాయి.

కరవుపడి తప్పిందికాదు నాకు.

"ఏమి అన్నావు కృష్ణా!"

తలెత్తలేదు అమె చీకి చెప్పుతో కన్నీళ్ళను తుడిచేసుకుంటూ. ఆ సమయం ఎప్పుడూ పొగిగానాకూడా పుంది.

"నిన్ను బాధపెట్టకు నా ఉద్దేశ్యంకాదు కృష్ణా! నీ హితైషిగా నాకో బాధ్యత వుందని మరిచిపోకు—"

ఈ పరిస్థితుల్లో నేనేం మాట్లాడినా అమె సహించదని నాకు తెలుసు అయినా ఆ సమయానికి కృష్ణవేణి సమాధానం ఇవ్వకపోతే అవ నరమనుకుంటిని. కాని కృష్ణవేణి మాట్లాడలేక పోయింది.

" ఆలోచించు కృష్ణా! ఇది నీకు పెద్ద సమస్యగానే కనిపించవచ్చు... కాని నువ్వు తట్టుకోగలవు—"

ఈసారి ఎక్కువగా నేనే మాట్లాడలేక పోయాను. కృష్ణవేణి నా మాటల్ని తెలుపుకూ నెమ్మదిగా అంది.

"ఆలోచిం చడానికేమీ లేదు బాబా!"

"అయితే నీ నిర్ణయాన్ని మార్చుకోవన్న మాట-"

మార్చుకో కూడదనేఅనుకుంటున్నాను."

"కారణం —?"

ఉసుపుదాయి.

"చెప్పు కృష్ణా! ఎందుకలా అనుకుంటున్నావు?"

ఈసారి అమె తలెత్తి చూసింది నావైపు. కనుకొనల తడిపోకపిస్తున్న ఆవేదన - నేను చూడలేకపోయాను. పిర

ఎవరలేని మొదలు

(రేవ పుట తరువాయి)

తవుంటో ఆ క్షణం కృష్ణవేణి నేర్పింది - ఒక నిజాన్ని !

రోజుకు కిష్టాకు ప్రాణకేనన్నాళ్ళే. కాని కొందరికి తప్పంత వరకు ... అవసరం అలాంటి వాళ్ళకు తోడ్పడగా దావుపాడు ... తప్తా ప్రయత్నం తుంటాను.

కృష్ణవేణి దదువుకుంటి, అభ్యుదయ భావాలను బాగా ఔపోశన పట్టిన వ్యక్తి. స్త్రీ స్వాతంత్ర్యాన్ని కోరుకుంటి. స్త్రీకి సమానంగా జీవించే హక్కు ప్రతి రంగంలో వుండాలని కాంక్షించి.

కాని కృష్ణవేణి విషయంలో అవన్నీ తారుమారయ్యాయి.

"నీ గురించి కాదు కృష్ణా! నీ వర్తిస్తున్నా పున్న ఒక స్త్రీ నీ సలహా కోసం' నే నిరిగా.

నవ్వింది కృష్ణవేణి

"నేను సలహాలు చెప్పగలిగినా దానా!"

"సలహా యివ్వడానికి ఎలాంటి అర్హత కావాలి కృష్ణా?"

మాట్లాడలేదు ఆమె.

"నేనేమనను ... సహృదయం ... ఎదుటి వాళ్ళమీద అభిమానం. ఆదరణ, ఆదుకున్న ప్రతీవ్యక్తి తన సలహా యివ్వగలదు అనుకునా అభిప్రాయంలో ఆలాటి వ్యక్తులే ఆ సాహసం చేయాలి. వేరే వాళ్ళ కివరికీ ఆ అర్హతలేదు—"

"....."

సిద్ధాంత దారిద్ర్యం

(రేవ పుట తరువాయి)

అనడంలేదు. పైగా ప్రముఖ కమ్యూనిస్టు పుద్యమం యొక్క క్రమశిక్షణకు తైనా బహిరంగా కిడ్నాపింగు చేటు చేయడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

సిద్ధాంత ఘర్షణలను పరిమించాలని గాని సిద్ధాంత విషయాలమీద తాదాత్మ్యం పహించాలని గాని ఎవ్వరూ చెప్పలేదు చెప్పరు లేదు. పైగా కమ్యూనిస్టుపార్టీకు, ఇతర పార్టీలలో, వారి అనుసరించే వారినీ 20 వ సోవియటు కమ్యూనిస్టుపార్టీ మహా పక్ష అనంతరం మార్క్సిస్టు విద్వాంసులలో వచ్చినవరిణతిని అర్థం చేసుకోవటం చేయడానికి ఏం చెయ్యాలని గాఢంగా అర్థించినున్నాడు.

ఒకన్నుడు మైత్రి పూర్వకమయిన చర్చలు తోడ్పడతాయి. మరొకప్పుడే చర్చలూ లేక పోవడం పహాయకరాగా వుంటుంది. అయితే ఏ పద్ధతి ననుసరి చినా పుద్దేశం మాత్రం ప్రమేద కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం యొక్క పాదారణ పంథానుంచి వేరుపడి పోతున్న వారిని దగ్గరచేర్చడమే. సిద్ధాంత విషయాలలో తాదాత్మ్యంకోగాని, పోనాటరిమణకు గాని ఉపయోగా సాధ్యత్మనా వ్యతిరేకులే.

తమ పార్టీ ఒక విశ్వయానికి రాలేక పోయిన సమస్యలమీద. పార్టీసభ్యులు తమ తమ యిష్టాయిష్టాలకు తమ అభిప్రాయాలు కలిగి వుండడానికీ, వెలిబుచ్చడానికీ స్వాతంత్ర్యం వున్నదని శ్రీ నంబూద్రిపాద్ ఒక కొత్త థీసిసు ప్రకటి దాగు. మార్క్సిస్టు కమ్యూనిస్టుపార్టీ సిద్ధాంత దారిద్ర్యానికి ఇంత కన్నా వేరు నిదర్శనం లేదు.

పొరపాట్లు అన్నవి ముందిదేనను కోండి. కాని, ఒకపార్టీ వుంది అంటే దానిలో ఏక మనస్కులు మనసా, వాచా, కర్మణా పవేక్యత గలవారు వుంటారనే అనుకోం కూడదు. అనలు ప్రపంచ సమ్యగ్రమీద ఎవరి అభిప్రాయాలు వారు చెప్పుకోవడం, దానిని ప్రకటిస్తూ, ఆచరణ పథ చేస్తూంటే పార్టీ ఎం కావాలి?

ఫెగా ఈ సిద్ధాంత విషయాలు మీదనే "పరిశుద్ధమైన సమ్యక్త్వం ఎవ"నే ఏర్పరచుకో లేకుండే భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీకి రిజిస్ట్రేషను అనడు ఎందుకో? ఈ రిజిస్ట్రేషనం దేనికి వ్యతిరేకం? బహిరంగా కూన్యత్వానికా? అసలు ఏ అభిప్రాయమూ లేక పోవడానికా?

ఈ విషయాలన్నింటినీ మార్క్సిస్టు - కమ్యూనిస్టువాదీ పద్యులు బాగా ఆలోచించుకోవలసిన తరుణం వచ్చింది. చీలికలేవో జరిగిపోయినాయి. అనుమానాలు. ఆక్రోశాలు పోవాడి. దురభిప్రాయాలతో నిండిన ఏది వాదాన్ని పదిచిపెట్టి బహిరంగంగా పనిచెయ్యలేరా కమ్యూనిజంకోసం, భారతదేశంకోసం మనం ఈపని చెయ్యాలి.

(న్యూ ఏజ్ - అక్టోబరు 10)

అధికాహారోత్పత్తికి

(రేవ పుట తరువాయి)

ఈ భూస్వాములు లక్షలు ఈ విధంగా గడించుకుంటారు. ఈ దోపిడీకి వంతలేకుండా కౌలుటెట బంజరు పొగుదారు అనేక పోరాటాలు జరుపుతునే ఉన్నారు. భూములను యిచ్చి, తాము ఇనుపు పెట్టి పాగుచేసుకుంటాము. ఈ భూములను కూడా పనిలేకా చేర్చవలసిందనీ ఆందోళన చేశారు ఇదంతా కృషి గోదావరిజిల్లాల్లో అనేక సభలు జరుపబడినాయి.

భూస్వాముల ఆక్రమణ

ఒక వైపున ఈవిధంగా పేదరైతులు వ్యవసాయకార్మికులు బంజరు సాగుచేస్తుంటే వారిపై పెనాలిటీ పడింది. చెళ్ళగొట్టి వారిని విడుదల్చాలనే ప్రభుత్వం భూస్వాముల ఆక్రమణకింద ఆంధ్ర ప్రాంతంలోనే మూడు లక్షలయిన కరాలు ఉన్నవనీ వారిపై ఎటువంటి పెనాల్టీలు పడిలేదు. అధ్యయనాలు చెప్పలేదు. వీటికిదీర్ఘకాలం కౌలు ఇచ్చి వేయడం జరుగుతూవచ్చింది. సాగుటిల పేరహాదా బంజరు భూములు భూములున్న వారికే కట్టబెడ్తారు జరిగింది.

అంటే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్న లక్షలాది ఎకరాల బంజరును ఇప్పుడైనా సరి బంధంగా ప్రభుత్వం సాగుచెయ్యాలి. అదికా పేదలకు విధించే టి. డి. లను తగ్గించాలి.

— పట్టాభి

"నువ్వు పెళ్ళిచేసుకోవటానికి నేనొక కారణ మయ్యానేమోనని భయంగావుంది కృష్ణా!"

"ఓ, రాదుబాబా! ఎలా వద్దాలో అలా వెళ్ళిపోతున్నాను."

"కాదు కృష్ణా! ఎంతో లేలిక్రైన హృదయంతో వచ్చావు. కాని యిప్పుడు నువ్వు నిండా బాధలు నింపుకుని పోతున్నావు. కాని ఒక విషయం కృష్ణా! నిర్ణయ లేని జీవితం కాలుమోపిన ప్రతిచోట ఊ అవేదనలు, బాధలు తప్పవు. ఒక దరికి చేరటానికి ప్రయత్నించు. అప్పుడు నే నెంతో గర్వపడతాను." అన్నాను.

"ఇప్పుడు అవన్నీ ఎందుకులే బాబా?"

"ఇప్పుడేనా కృష్ణా! ఎప్పటికీ వుండే విషయాలు కూడా యివే నేమో! నలేనే సుఖంగా వెళ్ళిరమ్మని దీవించకుండా చేశావు నన్ను. వెళ్ళు కృష్ణా! నాలాటి వ్యక్తుల నీద తారసిల్లకుండా వుండేదోటకే వెళ్ళు."

కన్నీళ్ళు పొంగి పొర్లాయి. కృష్ణవేణి అగాధ నయనాల్లో ఎన్నెన్ని ప్రాధాన్యత. సుడుల ఘటియలు గడిచాయి. నా గురించి నువ్వేమి బాధపడకు." అంటూ ముందుకు వంగింది.

'వద్దు కృష్ణా - ఆ పని చేయకు." అంటూ వారించబోయాను. కాని కృష్ణవేణి నా కాళ్ళు పట్టుకుంది.

"వెళ్ళు బాబా!" గొంతు బొంగుపోయింది.

వెళ్ళు-"

ఎక్కువ సేపు నిలబడలేకపోయింది. పట్టున్న దుఃఖాన్ని ఆపుకుంటూ బయటికి వెళ్ళిపోయింది.

చూస్తూ వుండిపోయాను.!

కృష్ణవేణి కనబడి తటిలోనమా ప్రమా!" నిర్విరంగా ఎదురుచూస్తుంది ఎక్కడ.

"ఎలా కాకూడదు మరోసారి కృష్ణవేణి కనపడే. లేకపోతే నేనే ఓసారు కలుసుకోని గిలే దీని ముగింపు కొంతైనా తెలిసిపోతుంది దనుకున్నాను.

బైటికొచ్చేసరికి కృష్ణవేణి రిక్షాలో ఎక్కి కూర్చుంది. రిక్షావగరికెళ్ళి అడిగా.

మళ్ళీ ఎప్పుడు కనపడేదీ కృష్ణా?"

కృష్ణవేణి నవ్వింది.

'యిలాగే." అంది.

ఇ ముందేమి అడగలేకపోయాను. ఇలాగే." అన్న మాటల్లో అర్థాలు నన్ను కలవర పెటాయి.

రిక్షా కదిలింది.

ఎన్నో రోజులు గడవలేదు. కృష్ణవేణి దగ్గరినుండి ఉత్తరము వచ్చింది కాని విప్పి చదవబుద్ధనిపించ కున్నాను.

కొంతకాలానికి మరొక ఉత్తరం -

దాన్నికూడా చదవే ధైర్యం నాలో లేక పోయింది. కృష్ణవేణి ఉత్తరంలో ఏముం టుందో! తన అనారోగ్యం కన్నీళ్ళతో వివరిస్తుంది. అందుకని మౌనమే మంచిదను కున్నాను.

ఆ రోజు పొంగి పొరలే కన్నీటి సముద్రం అంటాడు తెలుసు. అలల తాకిడికి తట్టుకోలేనే నమ్మకంతో కృష్ణవేణి మరుగున దాచేశాను.

మరో ఉత్తరం.

కృష్ణవేణి ప్రవర్తన ఆశ్చర్యమే కలిగిం చినా దాన్నుకూడా చింతలేకపోయాను.

కాలగర్భంలో కొన్నిరోజులు గడిచి పోయాయి. రోజులు గడుస్తున్నకొద్దీ నాలో అశ్రుత పెరిగి "కృష్ణవేణి!"

కృష్ణవేణిదగ్గరినుంచి ఉత్తరాలు రావడ ఆగిపోయాయి. బహుశా నా జవికిని మరచిపో యాలు అని అనుకోగా.

కవ పూర్తి చేయాలనే తపన మిగిలింది.

కాలక్రమం తిరిగింది

ఈసారి ఒకవార్త విన్నాను.

"కృష్ణవేణి కనిపించటం లేదా?"

"ఎం అభాసాయ్యా? నేనుండో? ఎలో బస్సులవెనా అనుండే దాని మనసు నొప్పిం చాడు దీని కంతటికీ కారణం నువ్వే." అంది అమ్మ.

నాకు నవ్వాలనిపించింది.

కృష్ణవేణి గురించి ఆ వార్త విన్నప్పటి నుంచి ఎందుకో మనసు సంతోషంతో పొంగి పోతు ది.

'ఎంత మంచి కృష్ణవేణి- తనను అపార్థం చేసుకోలేదు. అర్థం చేసుకుంది" అనను కున్నాను.

"పెళ్ళి మారమ్మకు సాయం చెయ్యరా- వాడెంత కుమిలి తున్నాడో-" అంది అమ్మ.

'ఎక్కడికీ పోయలేవేమో! మనసు బాగో లేక —"

"బాగానే వుంది - ఏమవు."

రోజూ ప్రాణం తినే సమస్య కృష్ణవేణి నాను. కాని యిన్నాళ్ళ ప్రాణం పోసింది

ఆ తరువాత కొన్నాళ్ళకు మరొక వార్త వచ్చింది.

'కృష్ణవేణి ఎవరికోనో పారిపోయిందని" అమ్మ ఒక నిర్ధారణకి రావడం నా కెంతో ఆనందదాయకం.

అభినందించా ఉత్తరం వ్రాయాలను కున్నాను. చిరునామా లేదు.

కృష్ణవేణి వ్రాస్తున్నప్పుడు నేను వాటిని చదవలేదు. సమాధానం వ్రాయ కోలేదు. కాని యీరోజు నేను వ్రాద్దామనుకున్నప్పుడు కృష్ణ వేణి పుడారిస్తే చోటలేదు.

దీన్ని పూర్తిచేయడానికి కృష్ణ వేణి నా కింత సమయం అవకాశం యిస్తుందని కంతైనా ఊహించలేదు. ఈరోజు ఉత్సాహంతో నన్ను నేను మరచిపోతున్నాను.

మొదట మూలేని కృష్ణవేణి జీవితం చివరికి చివరంటూ లేకుండానే ముగిసిపోయింది.

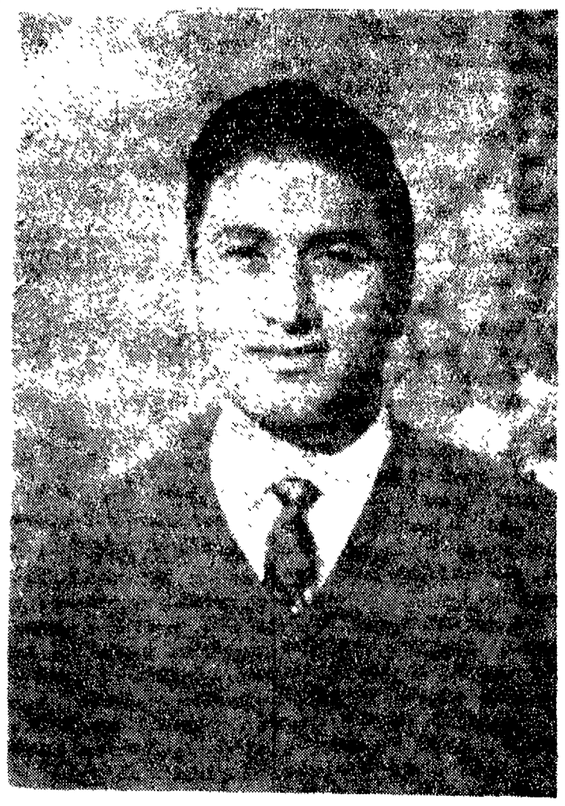

విజయవాడకు చెందిన భారత వైమానిక వీరుడు శ్రీ దారాఫిరోజ్ షినాయ్

దేశరక్షణకు మరో వందసంవత్సరాలు జీవించుతానని తండ్రికి వ్రాసిన లేఖ

"పాకిస్తాన్ విమాన దాడులను త్రిప్పికొట్టడంలో వంద సంవత్సరాలు జీవించాను. మరో వంద సంవత్సరాలు దేశరక్షణకు పాటు పడటానికి నేను బ్రతికే ఉన్నాను" అని శత్రువు కూల్చిన తన విమానంనుండి క్రిందికి దూకి శత్రు శేషుల మృత్యు గహ్వరంలోంచి తప్పించుకొని ప్రాణాలతో భారత భూభాగానికి చేరిన 21 సంవత్సరాల వీర విమానికుడు దారా ఫిరోజ్ షినాయ్ తన తండ్రికి వ్రాసిన ఉత్తరంలో తెలియజేశాడు.

ఈ భారత యువక వీరుడు జాతి పార్సీవాడైనా అంధ్ర పౌరుడు. విజయవాడ వాస్తవ్యుడు కావడం ఆంధ్ర ప్రజలందరికీ గర్వకారణం అనడంలో ఎట్టి సందేహం లేదు.

వయింగ్ ఆఫీసరు శ్రీ దారా ఫిరోజ్ షినాయ్ పాకిస్తాన్ భూభాగంమీద విమాన దాడి చేయడానికి నెత్తిబడిన 0 ం లేదిన వెళుడు తన విమానం శత్రువుచేత కూల్చబడిన ప్రమాద లో చిక్కుకున్నాడు విమాన నుండి రి గుమ్మడు ద్వారా క్రిందికుదూకి శత్రు భూభాగంనుండి తప్పించుకొని భారత భూభాగానికి చేరాడు. ఈ విధంగా శత్రు విమానాలు కక్షోలు (2 వ లేదిన ప్రకటించింది.

షినాయ్ వయస్సు 21 సంవత్సరాలు విజయవాడలో 1944 లో జన్మించాడు.

తండ్రిపేరు ఫిరోజ్ సొరాబ్జీ షినాయ్ (61) రిటైర్డు కృషిత గూర్చారు షినాయ్ ఈ దంపతులకు కలిగిన ముగురు కుమారులు ఒక కుమార్తె ఉన్నారు. దారా రెండవ కుమారుడు.

విజయవాడ లయోలా కాలేజీలో బి. యస్. సి. మొదటి సంవత్సరం చదువుతూనే భారత విమానదళంలో చేరాడు. జోధపూర్ లో సూపర్ సానిక్ విమాన శిక్షణపొందాడు. హకీం పేటలో మరికొంతకాలం శిక్షణపొందాడు కలిసి కుంటా (పశ్చిమ బెంగాల్)లో పైలెట్ ఆఫీసరు హోద్యగా చిన్నూరు పొందాడు. అక్కడ అతను నెలంబు ఎయింగ్ ఆఫీసరుగా పనిచేసినతనంలం ఒక సంవత్సర కాలము 1963 లో పదిహేడులోకి ఎంపబడ్డాడు.

పాక్ దురాక్రమణ పారంభమైన తరువాత దారా ఫిరోజ్ షినాయ్ అక్కడి యుద్ధరంగానికి వచ్చాడు.

ఒకసారి పాక్ భూభాగంమీదను విమాన దాడికి వెళ్ళి వచ్చాడు. రెండవసారి తన విమానంతోనూ, మరి రెండు విమానాలతోనూ శత్రు భూభాగం మీదను వెళ్ళాడు.

అక్కడ అతని విమానం శత్రు దెబ్బకు కూలిపోయింది శత్రు ఫిరంగి గుళ్ళు ఒకవైపున దూసుకు వచ్చాయి నేల మీదకు దిగి అక్కడనుండి పొదలదాటుకు తుప్పల దాటుకు నడక. నడుగుతో గ్రామాలను, శత్రు సైనికులను దాటుకూ దారా ఫిరోజ్ అతి సాహసంతో ప్రయాణం చేశాడు.

శత్రువు కంటబడితే యితడు దంపివేయబడి ఖండేదాడు.చివరకు ఎన్నో అవమానాలు పడుకుంటూ అమృతసర్ వెళ్ళగలగడానికి చేరుకున్నాడు. మన సైనికులు శత్రువుని కాల్చివేయకుండా దారవస్థలో వారికి తన పేరు పూరు తెలియ చేసి చివరకు తన స్థావరాన్ని చేరుకోగలుగు.

తాను తప్పించుకోవడం గాను అదృష్టమనీ, యింకుమి చ మృత్యువెంచి పునర్జన్మ పొంద డమేనని అంచనా తనకు వందసంవత్సరాలు నిండి ఇప్పుడే దేశ రక్షణకు, శత్రు దురాక్రమణను ఎదుర్కొనడానికి మరో వంద సంవత్సరాలు జీవిస్తున్నానని దారాఫిరోజ్ తన తండ్రికి వ్రాసిన ఒక లేఖలో తెలియజేశాడు.

దారాఫిరోజ్ చిన్నతనంనుండీ దదువు కంటే విమానంలో ఎగరాలనీ. విమానం నడపాలనీ కలలుకంటూ ఉండేవాడు. చివరకు తన జీవితాశయం నెరవేర్చుకొని విమాన దళంలో చేరాడు. కాలేజీలో ఆటలలో ఆరితేరి అందరి ప్రశంసలు పొందాడు. ఎన్. సి. సి. శిక్షణ పొందాడు.

దారాఫిరోజ్ తెలుగులోనే మాట్లాడుతైనలు వరకు చదివాడు. తెలుగు బాగా చదవగలడు. వ్రాయగలడు.

విజయవాడకు చెందినవారి రైల్వే స్టేషను పక్కనే ఉన్న కంటోన్మెంటులో పెరిగిన దారాఫిరోజ్ తాతగారు మెనకజీ నూరక్‌జీలు వెను గ్రామంనుండి విజయవాడ వచ్చి వ్యాపారస్థులుగా స్థిరపడ్డారు. అలాంటి పార్సీ కుటుంబంలో పుట్టి పెరిగినవాడు. ఆత్మత్యాగ అనే సుదాను నదిరన్ మహోపాధ్యాయ పైలెట్ అయింది. ఇతను పదకన్ పైలెట్ అయి ది.

దారాఫిరోజ్ తండ్రి సోరాబ్జీ గురించి మరో జ్ఞాపకాలు. దారా విజయవాడలో జన్మించాడు అనేవిధ గా 100 సంవత్సరాల క్రితం తెలుగుదేశంవచ్చిన దారా కుటుంబం తెలుగుజాతితో భాగం అయింది.

"మేము పార్సీవారమే అయినా. తెలుగు వారమే. తెలుగుదేశమే. మాదేశం" అని సొరాబ్జీ అన్నాడు. తన కుమారుని వీరోచిత గాథను చెబుతూ సొరాబ్జీ దేశరక్షణకు తన కుమారుడు పోరాడుతున్నందుకు ఎంతో ఆనందం పడుకున్నానని దేశ స్వాతంత్ర్య రక్షణే దేశభక్తులైన ప్రతి ఒక్కరి కర్తవ్యమని అన్నాడు.

తన కుమారుడు నిలువుపై విజయవాడ ఎన్నో అనందన సమయంలో ఎదురు చూస్తున్నానని అన్నాడు ఎత్తులను. అని మానులను తెలియజేస్తానని శ్రీ సోరాబ్జీ తెలియజేశాడు.

శ్రీ సొరాబ్జీ గృహం విజయవాడ రైల్వే గూడ్సుషెడ్‌కు ఎదురుగా విజయవాడలో ఉంది. చిరునామా. శ్రీ సి. హెచ్. సోరాబ్జీ షినాయ్ మారిస్‌హౌస్, తారాపేట, రైల్వే గూడ్సుషెడ్ ఎదురుగా (కేష్‌మహల్ పక్కన) విజయవాడ.!

గ్రంథ పరిచయం

జ్ఞాన రథం

రచయిత: తమిళ మహాకవి భారతి
తెలుగుసేత: కీర్తిస్వామి శ్రీనివాసాచార్యులు
ప్రకాశకులు: శ్రీ సారథి పబ్లికేషన్సు
మద్రాసు - 14
వెల: ఒక రూపాయి

మద్రాసు తిరువళ్ళిక్కేణి పీ ర రా ఘ వ మొదలి వీధిలోని ఒకమేడ పైభాగం నుండి ఆ వ్యక్తి "జ్ఞాన రథం" (మనసు అనే అర్థం)లో దూర్చాని అనేక దృశ్యాలోకాలను తిరిగి అక్కడి పరిస్థితులను తెలుసుకొనడం గురించి వర్ణించబడింది ఈ పుస్తకం.

సంగీత దర్శకుడు టి. చలపతిరావు అడ్రసు మార్పు

సంగీత దర్శకులు శ్రీ తాతినేని చలపతిరావు తన నివాసాన్ని 14, లక్ష్మీ కాలనీ, మద్రాసు-17 కు మార్చారు.

కమ్యూనిస్టుపార్టీకి వివాహ కానుక

ఘటనగిరి, అక్టోబరు 12

ఘటనగిరి తాలూకా కమ్యూనిస్టు కార్యకర్త శ్రీ దైన శంకరయ్యగారు తమ కుమార్తె వివాహ సందర్భంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీకి రూపుపరిపోడు హామీయుడు కానుకగా యిచ్చారు.

విషవలయం

(రేవ పుట తరువాయి)

విషయం నీకే తెలియాలి ప్రేమికుడిని కాబట్టి. అత్తగారి తరఫునుంచి అంతకాదుగదా చట్టి గవ్యకూడా కట్టుంగారు. తెలిసిందా?

'నోడ్ పోవి డబ్బు లేకపోయినావరవా లేదనుకో, కనీసం కులం కూడా ఒకటి కాదు గదా?

"సరిసరి. అబ్బాయికి పుండదగిన లక్షణా లన్నీ పున్నాయన్నమాట. ఇకనేం...ఎమ్ ఎ. వెలగబెడుతున్న సురేషేనా ఈ మాటలంటు న్నది. ముందేమో ఆస్తి కావాలన్నావు. తర్వాతకట్నమా...ఇకిప్పుడు కులాన్నుఅడ్డం పెడుతున్నావు... చేపగావుంది వ్యవహారం. అవునులే కులతత్వాలవ్యవహారం ఎక్కడలేదనా రాజకీయాలు. ఉద్యోగాలు, వ్యాపారసంస్థలు, ఒకిచోటనేనేటి అడుగిడుగునా ఈ కుల తత్వమే మర్రిలా పేరుకు పోయింది. గట్టి తనే మనుషుల హృదయాల్లో...మరి దీని ప్రభావం నీమీదకూడా ఎముతుందంటే అతి శయోక్తి ఏమీ కాదు....అబ్బాయ్! సుపులక్ష్మి చెప్పు. కులం గిలం, అనీ గిస్తి నా ముందు డాంబాకాలు...నీవు - పిల్లకి ఒప్పుకు టానా లేదా. రెండే మాటలు ..తేలి చెప్పు అంతే!

'వివాహం తర్వాత ఏమైనా చిక్కులు వస్తే?"

"అన్నింటికి నేనున్నాను లేవోయ్...మీ నాన్న మనమీదకే దాడికి నెత్తిరిగిరిన్యా లేగత తెలిసిందా...అధికోసం నేనే చన్నాను."

అయితే ఒప్పుకుంటాను. మరి వాసం ఈ"

"వాసంతి ఇప్పుడే అడిగి తెల్పేస్తాను. నువు 'సరే' అన్నట్లేనా?"

ఆ..."

'అమ్మయ్య. అయితే ఇకండ. అమ్మాయి ఇంటికి వెడదాము.'

'ఇప్పుడేనా'

'ఇప్పుడే...లేటయ్యగా' అన్నాను

ఇద్దరం మేడ మెట్లుదిగి క్రిందకువెళ్ళాము ఎంత మ. దుతూండేమో చిటపట లాడుతోంది

'డ్రీడుయగాయి' అని పిలవాను గుమ్మ ముందు నిలబడి.

అదునే బయటకు వచ్చాడు. సురేష్ నేను లోపలికి వెళ్ళి కూర్చున్నాము.

పిడుగుగారి ఎత్తి జీ వాసంతి మేనమ్మ గదిలో కి వచ్చి కూర్చున్నారు వాసంతి దిగాలు పడి కూర్చుంది, తం యెం కి సురేష్‌ను చూడ లేకపోతోంది. సురేషుకూడా బెదురుకూడా వున్నాడు పిడుగుగారి వదనం ధు ధు లాడు తోంది. మా కర్మ ఇలా కాలిందని అనుకుంటూ బయటకొచ్చినట్టు కూర్చుంది అనుకు నతిమణి.

ఎవరు మాటలు పారంభించడంలేదు మరి నంతానక రగను. స్వాతివాణ్ణి నేనేమాట్లాడి ప్రారంభించాను...

పిడుగారు. పదుడు...సారీ...పోయో. మీరు చూసుంచిన అబ్బాయి ఇతడే లండీ .. అ న్నా ఎమాలా మొగ్గుడనే దాని న్నాను ... ఆ బూసుకేష్ వైపు తిరిగి చూసాను నువ్వు ఇలాగా నాలుగా అన్నట్టు...

ఎవర్యానం లోంచి పిడుగారు తేలుకు 'పెళ్ళి రు అబ్బాయి మరు ఇతనిష్టాయం తెలుసు లేస్ అయి ది.

అవు డీ మీరు ఊహించి. వాస వమే, నేను వెళుతున్న, వాను ఎక్కువ చేయా లని యిదూ మీకో చెప్పలేకు అంతే పి సురేశారణం లేండీ"

'పోనీలెండి, ఇంకకు ధ్యాయి ఏమటు న్నారు?'

'సరేనంటూ డండీ ..'

'అంటే' అని ఒక్కసారిగా తలెత్తి చూసాడు సీడ్డగాయి. పిడుగారు పెట్టబోయే కాబోయే మామగారికి అని పైకి చెప్పకుండా సైగ చేశాడు సురేష్‌వైపు తిరిగి.

సురేష్ పిడుగుగారికి నమస్కరించి ఇలా అన్నాడు.

'నేను వాసంతి ... ... మే మిరు. లవ్ చేసు ... ... మరేకి చేసుకు దా... చేసుకుంటాండి .. మీరు అ మరి చేసుకు కోయకున్నాను..." ఈ మాటలు పిడుగారు ఏం సమాధానం చెబుతారో అన్నట్టు నావైపు చూసాడు సురేష్. ఏమంటాం మీరు అన్నట్టు నావైపు చేయాడాం పిడుగారు నేను మాట్లాడు ఎలుకి చెప్పగలను ఇప్పుడిని విడి ఎ పెట్టి వనుకుని చూస్తూ ..... 'ఏమ్మా వాసంతి. ఇకనేదే అలవ్యం. ఏమ్మెబుతావో చెప్పు' అని ప్రశ్నించాను. అందరు వాసంతి వైపు తిరిగాను.

వాసంతి తలవంచి 'మీ ఇష్ట, అంటి తన్నదియ్యా షెపు కొట్టినప్పుడు లేదన్నమాట ఈ సిగు అని మనసులో అనుకుని, పెదలా చెప్పాను... 'కాదమ్మా. నీవిష్టాయి అన్న తంగానే చెప్పాలి...'

'సరేనండి...'

'శభాష్'అంటూ పిడుగారి వెపు తిరిగి... 'ఇంకేలండి పుణ్య క్రియ. ముహూర్త మూ త్వరగా పెట్టిండండి...'

'అవి సరేనండి...మరాది పెదవాప్పు...'

'అవన్నీ నేను చూసుకుంటాయా నన్ను కాదనడానికి పిల్ల నాన్నది గుండే దెబ్బనా! తన్నదియ్యా ఈ వినోద్ తలచుకుంటే కాని సరిలేదు. ఎం సురేష్ అంటూ తలతిప్పి చూసాను.

ఆ రోజు పిడుగు గారి ట్లోనే భోజనాలు ఏర్పాటుచేశారు. నేను వారికి బదులు కాబు ఇందువు నయ్యాను.

సురేష్‌కాబోయే అత్తవారింటినుంచి పెంచు రెండు పుట్టిళ్ళనుంచి మా రూములోకి వచ్చారు. ఆ రోజంతా మా రూములోనే మకాం .....

డయల్ తిప్పి మోహనరావును పిలిచాను.

'హలో'

'హలో'

"నేను వినోదను మాట్లాడుతున్నాను. నీవు గోపిందరావు కలసి సాయంకాలం నాలుగు గంటలకు మా రూములు రావాలి!

'ఏంటి విశేషం..."

"ఆ నాటి మన ప్లాను అమలుపరచే సమయం వచ్చింది!"

"సూపర్ గుడ్"

'ఇంకేం నేనడగలేదు వాళ్ళకి చూచ్చు చూచ్చుంటు ఎలాపుత్నాయో చిటి'" ఇదివా ఎన్న.

"ఓకే నీవు తెలియపర్చే మాట్లాడు తున్నావే..."

'ఏలోడు. సారీ...నాతోడు నాకు నిజం గానే తెలియదు.

"నాకెవా ళ్ళాయలద్వారానే తెలిసింది. ఈ తరాంత నేను పనికటాను. ఆఫీసు పనిలో కూడా చేయడువాడోనుగానే వుంటున్నారని గ్రహించాను.

"ఫైన్ వెరీ నైస్. అయితే మన పథకం పారినదన్నమాట "

"సరే గాని .నోడ్ నీ వివాహమెప్పుడు?

"నాకు వివాహమా ఆశ్చర్యంగా వుంది. ఎవరు చెప్పారు నీకు...?"

సుశీల చెప్పిందిలేమ్మా. కాని అ మాట లోనే నిజం లేంది..."

'అంటే,"

"మరేం లేదు నీ పెళ్ళి ఎప్పుడు ఓనోడ్ అని అడిగితే నవ్వుతూ అ మాట చెప్పాను. పోనీగాని ఈ విషయం ధ్యానంలో అడగ లేకుగదా..."

'అడుగు దామనుకు టున్నాను.'

'కొంచెం సేపు తమరి చేపండి..'

హలో ... హలో...హలో... రెసీవర్ అయిందా నోడ్. తప్పుగొప్పు ఈ ఎక్సేంజ్ వాళ్ళతో జాగ్రత్త. ప్రక్కనున్న లేక ఆవ రెదురో రొంగాన్నులే పరిరోతాయి... ఉం. వరేలే అని ఎలుగు టూ సీపరదించేశాను.

... ...

ఆ రోజు సాయంకాలం పీడుగారి-ట్లో ఏదో సమావేశం ఏర్పాటయింది.

పీడుగారు కుటుంబం. మోహనరావు గోపిందరావు. తమి తలిగాను, నేను, సురేష్ ప్రభృతులం ఆసీనులు మయ్యాయి.

'పీడుగారు! గోపిందరావుగారి. ఏ దదువు న్నారు కుర్రాడు. మరు మోహనరావుగారి కంపెనీలో ఏ ని చేస్తున్న విషయం మీకు తెలిసినదేగా, ఇంతకు చెప్పు వచ్చిందమిటి.పే మన పెద్ద మ్మాయి సరళను. గోపిందరావు వివాహం చేసాను. తలుపు మా నిరాకు కూడా పరే నన్నాడు మరి పెదమ మీ అభిప్రాయం కానిదేమి ...?

'పరేనండీ నోడ్ నాడు మీ మాట నేను కాదనలేను. గాని మరి అమ్మాయి. వాళ్ళ తల్లి..."

'ఏమ్మా! మీ తల్లి సాయం కోసమన్నాడు నని స్త్రీలుగారి సతీమణి వైపు ఎత్తిన్నిర్థకంగా చూసాను.

"పెద్దలు ఇష్టపడితే పెద్ద వాళ్ళం మాదే నుంది నాయనా. కులాంతర్జాతీయ వివాహ పెళ్ళాయి కదా!"

పీడుగారు! గోపిందరావు అనిస్తాయి ... ... మిరు మరు చేయలేకుంటాయి. తమ రెక్కల కష్టంతోనే సంతానాన్ని నెట్టు కొస్తున్నాము. తమ, తల్లిగారు—పీడుగారేగారు ఎటుంటి పట్టుదల. ధ్యాయ తిర, లిద్దరు ... పారీ ... వివాహ మంటూ జరిగిన తర్వాతనే అనుకోండి...ఎలాగు ఎక్కోగాడు చేయగలుగుతాను కాబట్టి పక్షేయిగా కాల. పెళ్ళి పోయాంనని మా కాదు ..... నా మాట వినమంటాయా.

'ఎలాగ కదండీ...'

కాయితే సెనండి...మన అమ్మాయి వరకు మాదా ... అన్నదట. అబ్బాయి మాదా అంతే చెబాడు పరిలో వని రిండు చివా లోం ఒకేకాలు ... చేస్తే మీ కాదు కూడా తిరిపోతు దేమో...ఎమంటారు?'

'ఏనోడ్ ! నీవు మనో మనిషిపడమ్మాయి ఏ ఆలోచనకు దడుగులేదు.....' అన్నాడు మోహనరావు.

తర్వాత దియ్య ఈ మోహనరావాకాను ఇక్కడే నమ్మ మురుగడ్డెక్కి చాడే టి తను న్నాను. నామనుగో కాదన్ని మోహనా ఇదే ఎసిపేసేస్తుండారి. లేకపోతే ఈ ఎటుల రావు ..అవును మరి నిజమేకదా... ... మనం వాసంతి వివాహాన్తిపోతే గోపిందరావుకు సరళనిచ్చి పెళ్ళిచేయడానికి పీడుగారు ఒప్పు కుంటాడా? సురేష్ ఎంతకాదన్నా పీడుగారి కొడుకు కదా. ఇంతకు ముందు పీడుగారి కొడుకు కాబట్టి ఇంతో ఇంతో ఆస్తి వుంటుంది. ఇప్పుడు ఏమీ లేదు. ఇప్పుడు ఏమీ లేదు. ఇప్పుడు ఏమీ లేదు